

Sprekend Humanisme

Uitwerking van het interview met:

Wieberen Koopmans (geb. 24-03-1943)

Datum : 2 November 2006

Lokatie : Humanistisch Historisch Centrum, Utrecht

Onderwerp(en) : Humanistisch Verbond (HV), Humanistisch Vormingsonderwijs HVO), Centrum voor Humanistische Vorming, Stichting beheer Humanistisch Vormingsonderwijs, Structuurcommissie Krijnen (later commissie De Ronde), Humanistisch Opleidingsinstituut (HOI);

Duur interview : 31:45 (min/sec); deel 3.2

Naam / functie interviewer(s) : Bert Gasenbeek, directeur Humanistisch Historisch Centrum;

Kader/context : Dit interview is gehouden door het Humanistisch Archief / Humanistisch Historisch Centrum in het kader van het digitaliseringsproject Sprekend Humanisme.

Niveau van uitwerking : Indicatief (Globaal; tijd/onderwerp, kernzin(nen) en eventuele opmerkingen)

Drager : Gedigitaliseerde opname van een geluidscassetteband; MP3 bestand **MP3- 194-B**.

Datum uitwerking : 17-03-2016

Uitgewerkt door : Hanneke Hoogakker

Respondent : Wieberen Rink (W.R.) Koopmans heeft gedurende ongeveer 30 jaar lang een belangrijke rol gespeeld bij het Humanistisch

Vormingsonderwijs HVO. In een serie interviews vertelt hij over zijn leven, zijn werk en zijn inzet voor het HVO.

Koopmans werd op 24 maart 1943 geboren te Heerenveen. Na de gemeentelijke Mulo A te Akkrum (1955 – 1959) en de Rijkskweekschool te Heerenveen (1959 – 1964) (volledig bevoegd onderwijzer) was hij van 1965 – 1969 plaatsvervangend hoofd van de openbare lagere school te Weesp. In die periode werd hij Junior Adviseur opbouw Tropenmuseum te Amsterdam en lid van de landelijke werkgroep Humanistisch Vormingsonderwijs in het lager onderwijs.

Van 1970 tot 1974 was hij Plaatsvervangend hoofd van de algemeen bijzondere lagere school te Bergen (NH). Van 1970-1977 volgde hij op het Humanistisch Opleidingsinstituut een opleiding voor geestelijk werk. Hij werd lid van de landelijke werkgroep Humanistisch Vormingsonderwijs in de lagere school en lid van het bestuur van het Humanistisch Opleidingsinstituut.

Van 1974 – 1979 was Koopmans als opbouwerker gedetacheerd bij het Centrum Humanistische Vorming. Daarnaast was hij als hoofd van dienst van het Hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond verantwoordelijk voor overleg met het lokale bevoegd gezag / lokale gemeente besturen en Rijksoverheid en voor opbouw van het werkveld HVO-lager onderwijs (opleiding , begeleiding / na- en bijscholing materiaal ontwikkeling) . Tevens was hij bestuurslid van het Humanistisch Opleidingsinstituut en Secretaris van de Studiecommissie Samenwerkingsschool (Cie. Algemene School).

Van 1980 – 1999 was Koopmans bestuurslid van het landelijk bestuur Stichting Beheer HVO. Als zodanig coördineerde hij de acquisitie- activiteiten door plaatselijke en regionale werkgroepen HVO en was hij verantwoordelijk voor het instellen van beroep en bezwaar tegen besluiten van gemeentebesturen en de Rijksoverheid.

Daarnaast was hij van 1980 – 1999 tevens directeur Stichting Humanistisch Vormingsonderwijs (Pedagogisch Studiecentrum HVO).

Van 1978 -1998 was hij namens het HVO bestuurslid van de onderwijskoepels Contactcentrum Bevordering Openbaar Onderwijs en de Nederlandse Algemeen Bijzondere Schoolraad (een samenwerking van bestuur, vakbonds- en ouderorganisaties).

Wieberen Koopmans is namens het HVO bestuurslid geweest van twee onderwijskoepels en de Commissie Algemene School, later de Studiecommissie Samenwerkingsschool die tot ongeveer de tachtiger jaren een samenwerkingsverband was tussen vrijzinnige protestanten, katholieken en humanisten.

In 2013 wist HVO veteraan Koopmans samen met het HHC en het Utrechts Archief een plan van staatssecretaris Sander Dekker (VVD) om te bezuinigen op het levensbeschouwelijk onderwijs op openbare basisscholen tegen te houden. Staatssecretaris Dekker wilde een eind maken aan de bekostiging van deze vorm van onderwijs. Voor de Stichting Humanistisch Vormingsonderwijs (HVO) zou dat bijzonder zuur - zo niet rampzalig - zijn geweest aangezien een paar jaar

daarvoor de zwaarbevochten structurele bekostiging van haar onderwijs door de toenmalige regering was gehonoreerd.

Koopmans, het HHC en het Utrechts Archief hebben onmiddellijk de handen ineen geslagen teneinde HVO directeur Nico Stuij van voldoende inhoudelijke munitie te voorzien voor diens vlammend protest. Op vrijdag 5 juli 2013 stemde de Tweede Kamer de bezuiniging van staatssecretaris Sander Dekker op het levensbeschouwelijk onderwijs op openbare basisscholen met een grote meerderheid weg. Daarmee was het schrappen van het HVO onderwijs van de baan. (Bron: zie <http://www.uvh.nl/hhc/nieuws/nieuws/schrappen-hvo-onderwijs-van-de-baan>).

Foto Wieberen Koopmans

Afbeelding op Twitteraccount Wieberen Koopman

x

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
		Vervolg van het antwoord op bandje 194 A.
00:00	Nota Actieve Pluriformiteit	Koopmans: het Pedagogisch Studiecentrum deed hetzelfde als een pedagogische academie, schoolbegeleidingsdienst en een pedagogisch centrum. Dan zouden wij ook geheel door het Rijk betaald moeten worden. Onze nota speelde in op maatschappelijke ontwikkelingen, zoals actieve pluriformiteit en werkgelegenheid voor vrouwen. Wij stelden: wij zijn voor een actief pluriforme school, waar ouders kunnen kiezen voor humanistisch vormingsonderwijs of godsdienstonderwijs. Hiervoor hebben wij de mensen. Veel van onze studenten zijn vrouw. Onze nota heeft, op het gebied van pluriformiteit in het onderwijs, impliciet te maken met de grondwetswijziging van 1983. Wij zaten op de lijn: godsdienstonderwijs wordt in het bijzonder onderwijs bekostigd, dat moet ook gelden voor het openbaar onderwijs. Maar de grondrechtendiscussie is toen eigenlijk

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
		niet aangezwengeld.
04:46	Bestuur van de stichting Humanistisch Vormingsonderwijs	Tot aan het begin van de jaren 1990 zaten er 2 hoofdbestuursleden van het Humanistisch Verbond in het bestuur van de stichting Humanistisch Vormingsonderwijs.
05:26	Stichting Beheer Humanistisch Vormingsonderwijs (opgericht in 1982)	<p>Koopmans: de overheid bepaalde dat de door haar bekostigde posten van het Pedagogisch Studiecentrum ondergebracht moesten worden in één rechtspersoon.</p> <p>Wij zijn toen gelijkgesteld met pedagogische studiecetra, die volledig door het ministerie bekostigd werden.</p> <p>In hun doelstellingen stond, dat zij moesten opkomen voor de identiteit van hun onderwijs. Maar de koepel Openbaar Onderwijs deed niets aan identiteitsprojecten.</p> <p>Het benaderen van gemeentebesturen, zorgen voor subsidies, et cetera ging juridisch zweven.</p>
08:30	Centrum voor Humanistische Vorming	<p>De stichting Beheer HVO kwam van de grond (zij het met moeite), vooral doordat de subsidie voor het Centrum voor Humanistische Vorming uitgebreid werd. Dit was mede te danken aan de invloed van politici.</p> <p>In de tijd van Rob Tielman (voorzitter van het Humanistisch Verbond (van 1977-1987) hadden de voorzitter van het HV en de hoofden van dienst periodiek contact met de Tweede Kamerfracties. Zo zorgden zij voor promotie van het CHV en voor subsidies.</p> <p>De taken van de stichting beheer HVO waren: het werkgroepenwerk zo fijnmazig mogelijk uitbreiden en mensen ideeën geven voor het benaderen van gemeenteraadsfracties.</p>
12:01	Uitbreiding HVO	<p>HVO werd in 1973 in 3 gemeenten gegeven; in 1997 in 272.</p> <p>Hiermee is een indrukwekkende jurisprudentie opgebouwd bij de Raad van State, ter verdediging van de bekostiging van HVO door de overheid.</p>
14:01	Relatie HVO met het Humanistisch Verbond	Respondent is voorstander van een centrale rol van het Humanistisch Verbond als zendende organisatie voor HVO; dit in verband met het

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
		<p>belang van de erkenning van het Humanistisch Verbond als een levensbeschouwelijk genootschap.</p> <p>Vooraf de erkenning door de overheid van de Dienst Humanistische Geestelijke verzorging in de Krijgsmacht is van groot juridisch belang geweest. Daarmee heeft de overheid het Humanistisch Verbond erkend en gelijkberechtigd met de kerkelijke genootschappen.</p>
17:18	Structuurcommissie Krijnen (later commissie De Ronde) (1983)	<p>Koopmans was een voorstander van een groter hoofdbestuur voor de algemene lijn en een kleiner dagelijks bestuur voor de dagelijkse gang van zaken.</p> <p>De commissie Krijnen (later commissie De Ronde) hield zich bezig met de vraag hoe de organisatorische relatie moest zijn tussen het Humanistisch Verbond en diensten.</p> <p>In het rapport van de commissie werd een model geschetst van een hoofdbestuur voor de hoofdlijnen en 4 beleidsplatforms voor de uitvoering. Zo waren er een beleidsplatform voor geestelijke verzorging en een voor opleiding en onderzoek (waaronder het Humanistisch Opleidingsinstituut en Socrates).</p> <p>Een probleem was de relatie te bepalen tussen het hoofdbestuur van het HV en de afdelingen.</p>
20:03	Relatie hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond met de afdelingen en diensten	<p>Respondent: het beleidsplatform heeft nooit goed gewerkt; de banden tussen HVO en HOI zijn niet aangehaald.</p> <p>Het platform moest een bestuurdersoverleg zijn. De namen van enkele bestuursleden van het platform worden genoemd, onder andere Tielman (voorzitter van het Humanistisch Verbond).</p> <p>Koopmans: Tielman was lid van het beleidsplatform, mede omdat hij zijn bijzonder hoogleraarschap aan de Rijks Universiteit Utrecht (en later Socrates-leerstoel) wilde uitbreiden. Toen het HVO een zelfstandige rechtspersoon werd, wilde Tielman dat het HVO zich ergens bij zou aansluiten, zoals de Haagse Leergangen. De minister was tegen dit plan.</p> <p>Bij de overgang van het HOI naar de Universiteit voor Humanistiek (UvH) is er lang sprake van geweest om de UvH onderdeel te maken van de</p>

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
		Rijks Universiteit Utrecht. Dit was, volgens respondent, een wens van Tielman.
23:10	Relaties van het HVO met andere organisaties	Respondent: het HVO was al verankerd met onderzoek en wetenschappelijk inzicht. Het was ook naar buiten gericht: vanaf 1978 was het HVO opgenomen in 2 belangrijke onderwijskoepels. Respondent was namelijk bestuurslid van het contactcentrum bevordering openbaar onderwijs en van de Nederlandse algemeen bijzondere schoolraad. Nog anderen brachten het HVO naar buiten. De onderwijskoepels kunnen onderzoek aanvragen bij de SLO.
25:42	Verhouding HVO met het Humanistisch Opleidingsinstituut	Koopmans: de verhouding HVO met het HOI is nooit goed geworden. Dit is pas verbeterd toen het HOI de UvH werd (1989). Dit had volgens respondent o.a. te maken met de (verdeling van) de rijkssubsidie, die naar het HVO was gegaan en niet naar het HOI. Respondent kon de zorgen van het HOI begrijpen over de beroepsperspectieven van zijn studenten. De Stichting Beheer en het Pedagogisch Studiecentrum konden daar wel in voorzien.
27:34	Publicatie Levensbeschouwelijke Oriëntatie in het Onderwijs (1985)	In deze HV-publicatie wordt een onderscheid gemaakte tussen levensbeschouwelijke vorming en geestelijke stromingen. Koopmans: geestelijke stromingen is een kennismakend vak. Leerlingen moeten kennis kunnen nemen van de diversiteit aan godsdienstige en levensbeschouwelijke stromingen. Het werd ook als zodanig opgenomen in de Wet op het Primair Basisonderwijs (1985). Het humanistisch vormingsonderwijs hield zich, vanuit het ervaringsleren, bezig met het ontwikkelen van een eigen levensvisie (identiteitsvorming). Het was een verplicht kennismakend vak. Geestelijke stromingen (objectiverende kant) en HVO (subjectiverende kant) verhoudden zich complementair tot elkaar.
31:45		Einde bandje.

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
		Het interview gaat verder op bandje -194 C.